

№ 610
4750

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
В. И. Бр. 4826

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ШКОЛСКИ ЛИСТ

за

ГОДИНУ

1868.

Издао и уређује

НИКОЛА Ђ. ВУКИЋЕВИЋ.

Х. ГОДИНА

Поклон
ЈОЦЕ ВУЈИЋА из Сенте
УНИВЕРЗИТЕТ. БИБЛИОТЕКИ
У БЕОГРАДУ

Библиотека
ЈОЦЕ ВУЈИЋА
у Сенти

У СОМБОРУ
Брзотиском Андрие Вагнера.

4824

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

УНИВЕРЗИТЕТ

1888

Београд

НИКОЛА ПЕТРОВИЋ

УНИВЕРЗИТЕТ	УНИВЕРЗИТЕТ
УНИВЕРЗИТЕТ	УНИВЕРЗИТЕТ
УНИВЕРЗИТЕТ	УНИВЕРЗИТЕТ

Београд

УНИВЕРЗИТЕТ

у Србу

УНИВЕРЗИТЕТ

Београд

www.u

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

Брой 1. У Сомбору 15. Јануара 1868. Год. X.

Школски Лист започинѣ десету своју годину. Имајући свагда малени број предплатника уредници и издаватељи све до сада морали су са издаванѣм Листа овог патезати, и управо за чудо се сматрати може, како су с њиме на крај изилазити могли.

Уређуюћи и издавајући за прошле две године Школски Лист опазио сам, да е общинство наше уобште много већма наклонѣно свако друго предузеће подпомагати, него ово, кое се на благо школе и подмладка Србског највећма клони. На толике позиве одзивало се обично врло мало предплатника и Лист се морао шилати свакоме ономе, за кога се мислило, да га потребуе, или да е у стању издаванѣ Листа подпомоћи. Неки су од ових Лист одма или доцније враћали, други су га примали по годину и две дана а за њѣга никако неплаћаю, и тек трећина од оних којима е Лист шилан плаћаше за њѣга у течаю године.

За избећи ово несносно стањ рѣшио сам се био ове године само онима Лист слати, кои ми предплату унапред пошлю. Али ето е прекосутра рок, ког би имао први број разаслати се, а досада ни едну стотину пријављених предбројника немам, па и међу пријављенима више их е кои Лист из добročинства држе, него оних, којима е он од праве потребе. Са тугом срца признати морам, да су досада само седампајст учитеља и едан едини школски управитељ предплату послали. Ово е доиста знак велике нехатости и крайнѣ немарности наших школских люди према овом едином Србском гласилу школском.

Истина, да ће учитељи наши у Угарској одсада моћи добити бесплатно Недельни Лист за простонародне учитељ, кои ће под управом Њгове Преузвишености кр. угар. Министра Просвѣте о државном трошку на мађарском, словачком,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

нѣмѣком, србском, хрватском, румунском и русском ѣзика од 1. Фебруара ове године на свѣт изилазити, али я држим да јоу край овога листа нама Србљима од велике е потребе и овај наш независни Школски Лист, исто тако, као што уз званичне политичне Листове постои множина сваковрстних независних јавних Листова. Овај Лист, ког високо кр. правителство издае, смѣраће на унапређењѣ основних школа у Угарској и на просвѣћиванѣ простога народа у Угарској без разлике вѣре и народности, а овај наш Школски Лист имаће пред очима поглавито подизанѣ и процвѣтанѣ србске народне школе и просвѣтни напредак србскога народа несамо у Угарској, него и у Трѣбной Краљѣвини, у Кнежевини Србији и у свима земљама, где се србска реч говори.

С' тога пошилићни овај Лист како досад привљѣнни предплатницима, тако и оним доадашњим приматељима Листа нашег, кои се нису изјавили да им Школски Лист не треба, молимо ове, да или с предплатом похите, или да нам писмено јаве, да су ради Листа примати и за нѣга у течаю сваког полгодия уредно плаћати. Кома Лист овај до руку дође, а неби рад био за нѣга платити, тај нека одма овај први брой, ма и разсечен био, поврати под истом повезом, означивши на нѣој да се неприма. Тим ће и труда и много трошка уредништву уштедити.

Као што е Лист овај сваком србском учитељу и управителю школском од велике помоћи, тако ће он и свима родитељима дечѣим и сваком род и вѣру любећем Србину од праве користи бити моћи, доносећи поучне и забавне чланке у духу православне вѣре, чисте евангелске благоправности, чистог родољубља и праве просвѣте. Шта више, дознавши из писамна неких досад привљѣнних предплатника, да е многима жао што е „Пријатељ Србске младежи“ престати морао, овим изјављуем, да ће Школски Лист доносити од сада и оне врсте чланке, какви су досада у Пријатељу младежи изилазили.

Потоме с пуним правом надам се од госпoде свештеника и учитеља наших, да ће сваки у своме мѣсту Лист овај како дечѣим родитељима, тако и сваког стана и узраста людма нашим најтоплие препоручити и постарати се, да што више предплатника скупе. Госпoда скупитељи на сваких пет предплатника добияю едан примерак Листа на дар, и могу оне примерке, кои су им сувишни определити на дар сиромашним школама, какoвих по свима нашим краевима а особито у Будимској епархији и у Босни има. Да би пак држанѣ Листа и

оним учителяма и управителяма, кои при наибольшей воли нису у станю пет предплатника наћи, одлакшао, то овим из-явљоєм, да ћу свим оним, кои ми за три или четири предплатника новце пошлю, Школски Лист у полак цене давати.

Сви наши учени мужеви, а особито господа свештеници, професори виших и средњих училишта и народни учительи умољаваю се, да своим умним приложима, ваљаним преводима и сходним дописима Школском Листу у помоћи буду. Учителски зборови учтиво се позиваю, да записнике свое, или доставерне извештае, Листу школском за времена саобштаваю.

Школске власти и надзорништва умољаваю се, да за у-празнића учительска места и за наименованя учительска уредништву являти изволе, с том приметбом, да ће се како ове, тако и све друге, школе учителя и књижевности тичуће се обяве, ков се Уредништву саобште, бесплатно у Школском Листу штампати.

С овом изјавом изилазећи пред обштинство србско, очекуем са свию страна моралне и материялне помоћи, да би започети овај десети течај продужити и ако Бог да срећно свршити могао.

У Сомбору, уочи Св. Саве, год. 1868.

Беседа говорена на дан цара Уроша

2. Дек. 1867. године, у њдној србској школи.

Любазна децо! Да наша православна србска црква данас слави светога Уроша, последњег цара србског из дома Неманина, то без сумњ знате, али ков време протече од оног доба, кад е он жив био међу Србима, можда и незнате; я ћу вам дакле из дужности као Србин и учитель србске деце, кою реч о томе рећи :

Пет стотина година броимо ми данас, како се угаси та последня звезда Неманића на србском небу. Пет стотина година ево данас, како нам самоволя Вукашин збриса ту звезду са нашег народног неба.

Злосретни Вукашин уби својом руком србскога цара Уроша; зашто? — Да заязи свою зверску грамзивост за земальском славом и благом.

Їдним ударцем смаче Вукашин целокупну царевину срб-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ску, која беше већ заузела важно место у светској повести-
ници онога доба, кад беше слоге у Србина. Слогом пође
Душан силни на Цариград, да га прихвати из немоћних грч-
ких руку у снажне србске руке, а тиме да препречи пут ази-
јатској поплави, која већ поче походити Европу. Но : „Ум за
морем а смрт за вратом,“ вели србска пословица, која се
у зао час по цео србски род мораде испунити баш онда, кад
Србин коракну у сусрет слави.

Смрт Душанова препречи пут нѣговим дивним намерама ;
душа силнога Душана остави самртно тело нѣгово, а у исти
мах и душа србскога народа, слога, остави тужна Србина.

Дух клете себичности овлада срцем србских „велика-
ша,“ кои нетражише своје среће у срећи свога народа као
владалац им, но у својој собственој. Народне вође пођоше
сваки к себи, погазише аманет честитога цара, поделише зе-
мљу измеђ себе, раскидоше споне, што их дотле спаяху, рас-
цепише срце у Србина; Србина затишти люто рава, што му
е рођена браћа зададоше.

Но још се не угаси сасвим нада Србинова. Он мишљаше
да још има правде. Србин знаше свагда поштовати завет сво-
га старешине па држаше, да ће и войводе поштовати завет
честитога цара, да ће им бити светиња „књига цароставна,“
која каже „на Урошу царство“ ер :

„Од оца је остануло сину,
Њему царство царе наручио,
На самрти кад је починуо.“ —

Највећма сатираху царство и завет царев три Мрњавче-
вића : Краљ Вукашин, Войвода Гойко и Деспот Угљаша.

Вукашина е Душан оставио за старатеља „нејком“ Уро-
шу; но он се после тако осилио, да се Урош зваше само
именом Цар, а Вукашин е управо владао.

По народном казивању дође до тога, да правда у лицу
Краљѣвића Марка мораде пресудити : „на коме е царство,“
Марку беше најбољ познат цароставник, по коме ће он
„право казивати.“

„Јер се Марко небои никога.
Разма једног Бога истинога.“ —

Правди морају бити везане очи, т. е. она несме пред очи-
ма ништа друго имати, до чисту истину; она незна за браћу
и сроднике, она неговори :

„Ни по бабу ни по старчевима“ већ само како Бог

запева. Марко беше тај, на кога се могло поуздати, да ће право казивати; он прекорава због грамзивости стричеве, кои га обасипаху лепим обећанјима; отац га опомињѣ на синовнио дужност, да каже, да е на нјѣму царство, па да би га лакше придобио на своју страну, вели:

„Од оца ће останути сину.“

Но своима се речма сам осуди, и Марко им свой троици отворено рече:

„Видите ли Бог вас невидио!

Књига каже: на Урошу царство,

Од оца је остануло сину!“

Урош поред све свог младости, не осећа те гадне страсти, као три зреле войводе; он беше едио одан правди; он налажаше своју срећу само у срећи свога народа; он се нерадује Марку, кад га е угледао, што ће овај може бити рећи, да е на нјѣму царство, него с тога што:

„Он ће казат на коме е царство.“

Али Вукашин се не осврће на правду, он с правде гони и свога едионог сина; грамзивост га е заслепила, да незна више ни шта ради; он гони сина око цркве, ер не познае више светинѣ; он удара ханџаром, — како народна песна казуе — и самог чувара светинѣ народне божјега анђела, — кои заклања правду у лицу Кралѣвића Марка; он проклињѣ најстрашнијом клетвом и свой пород, свог едионог сина, што овај нехтеде да буде гадно оруђе, коим ће бабо, да постигне своју гадну намеру.

О децо! видите шта чичи слепа страст, кад човек неће да помисли на последњи час, кад неслуша ону свету опомену, да:

„Кад човека самрт нађе,

Ништа собом непонесе

Већ скрштене б'јеле руке

И праведна д'јела своја.“

Као што горе споменуемо, Вукашин е владао поред Уроша, док се ние докопао сасвим власти. Урош, кад се већ сасвим осетио, пребияо се од едионог „велможе“ до другоног, од „немила до недрага“, па кад нигде не нађе скромна уточишта, одважи се, да потражи крова у туђина, кад му ние станка у широкој србској царевини, која беше нјѣму наменѣна. Он пауми да иде у Дубровник. Вукашин се осети, и неби му по вољи, зато употреби последњи и најгрозније средство. Домаи Уроша к себи, позове га у лов и убије златним буздованом

2 Децембра 1367. године. — Шта мислите, где? — На истом пољу Косову, где се доцније сатре и србска царевина.

Но „Бог ником дужан неостае.“ — Вукашин уби свога господара и цара, а нѣга на четир године после тога, смаче златним буздованом нѣгов войвода Никола Арсовић.

По смрти Урошевой истина да се Вукашин утврдио у власти, али нив владао срећно. Он е тражио пријатељства ван државе србске, али јадно му спољно пријатељство, кад е у земљи раздор и неслога, и кад :

„Непоштује млађи стариѣга,
Неслушају ђеца родитеља

— — — — —

А брат брата на мејдан сазива.“

Беше време, кад бия и Вукашин поштовац од народа као јунак и честит Србин, али црно недело, што га учини, оцрни га у народу, помрачи му сву пријашњу славу тако, да Србљи већ више нису гледали у нѣму отца као у честитом владаоцу, но насилника, који е кадар и најцрни недело починити, само да постигне своје гадне намере. Турци нападну из Азије на деспота Углѣшу. Вукашин опази грдно опасност, па скупи войску, колику е могао и судари се с Турцима крај Косова. Срби се држаху јуначки и одрже победу, али гонећи пред собом Турке, зауставе се код реке Марице, да одпочину. Ту нападну Турци на њих изобушице и потуку их до ноге. Ту изгибоше многе властеоске породице. Од тада почеше Срби суноврат падати.

Углѣша и Гойко утопе се у Марици, а Вукашин, само да живу главу изнесе, побегне. Кад е већ добро одмакао, хтеде на едном извору да се напије воде. Кад се нагне над воду, испадне му из недара златан орао, што га е скинуо с Уроша, и што га е он носио о врату. Слуга нѣгов Никола Арсовић, што му е носио буздован, измахне буздованом и удари Вукашина по глави, кои наместо остаде мртав. Арсовић скине орла, узме га себи, а после преда Кнезу Лазару Грбљановићу.

Ето децо, я сам вам укратко описао, са шта пропадо-смо. Нисам я вама ово говорио само обичая ради, но зато што смо сви ми чланови онога народа, коме треба само слоге, па да постане срећан и да се изедначи са најизображеніим народима у Европи, као што е био у златно доба Неманѣијево.

Но како ћемо доћи до слоге?

Онда, кад будемо у себи подхранивали племениту и чисту любов према своме роду; кад будемо ценили већма обшту корист целокупне домовине и рода, него собствену корист, т. е. кад не будемо себични, кад се не будемо радовали несрећи свога сабрата и сународника, но напротив кад дођемо до те свести, да у пропадану поединих чланова будемо предвиђали и општу пропаст, те се с тога постарамо, да едан другог извучимо из блата.

А кои е то пут, што ће нас довести до свести? — То е наука основана на чистой и поштеној души србској. Науку треба напореда са поштенјем да одгајмо, па онда нећемо бранити наше само зато, што е наше, па макар било и лоше; онда ћемо прогледати на своје очи као и Краљвић Марко, кад е имао обшту корист свога народа пред очима, те ние судио „ни по бабу ни по стричевима, већ по правди Бога истинога.“

Зашто е Неманићско доба било златно доба за Србина? Зато, што е први Неманя остварио слогу, па е тако оснажио србску државу, ер „слога зида град“ и где е слога ту е и божић блгослов.“ Он е отворио очи целом Србству, да види шта е кадра слога — а нјгови наслѣдници угледали су се на нјга, пак су се надтицали, кои да се покаже достоиним сином великога Неманђ.

Зато ми славимо Уроша, што е и он био, ако и „неяки“ али опет достоини син Неманђина дома. Но то ние доста, да се сећамо само Неманя, већ треба да се заверимо, да ћемо и ми као и Урош имати пред очима обшту корист, да се нећемо грабити за господарством него ћемо свойски да радимо сваки свой посао, а правди ћемо оставити, да она каже: на коме је царство т. е. шта е за кога и ко е за што.

Кад до те свести дођемо, само онда ћемо достојно прославити успомену последнјга Неманђ, ер свестном слогом само подићи ћемо опет Неманю — а кад то буде, онда ћемо показати, да смо и ми велики и не мањи од других народа на лицу наше землј.

З а п и с н и к

сбора учительског у Диецези Темишварској, жупаниј Торонталској, протопресвитерату в. Бечкеречком; срезу в. Бечкеречком; у в. Бечкереку 6. Юлиа 1867. г. држаног.

Председава Пречестиѣиши Гди протопресвитер Данил Стаић; присуствуе Г. втори поджупан, Благородни Лазар Хаджић. Од стране свештства присуствую слѣдуюћа лица: ГГ. Георгие Михайловић, Димитрие Поповић, Стефан Ковачевић, Димитрие Гаѣански, Лука Дожудић, Константия Обркнежевић, Георгие Войновић, Богдан Кузмановић, Павел Якович, Јовани Клее, Васа Бошковић, Александар Јоановић, Милутин Думић. Георгие Стаић. — Од стране учителя: ГГ. Аркадия Косанић, Павел Поповић, Георгие Галетић, Михаил Недельковић, Гаврил Пешвић, Георгие Гатаяну, Ефимий Величковић, Исидор Крезул, Константин Василвић, Светозар Македонянин, Георгие Богосавлѣв. Георгие Павловић, Марко Јакшић, Јован Јакшић, Нестор Тапавица, Димитрие Давидовић, Никола Кнежевић. — Од старателя школских: Анта Јовановић, Младен Телечки, Исаило Андрашев, Жива Лазарев. Михаил Матин, Алекса Попов, Аца Ракић, и адвокат Г. Пера Вуков.

Прота Данило Стаић, поздравля све на сбор дошавше са добродошлицом; говори о важности учительских сборова, изьявлюјући радост, што учителя важност своих сборова добро поняю, те су с' малим изузетком скоро сви дошли, отвара седницу.

Гавра Пешић учитель в. Бечкеречки благодарєћи у име свию учителя проти Стаићу, што є пажню свою на школу, на учитель, и на учительске зборове обратио говори:

1. Како су нуждни учительски сборови,
2. Како се неможе са школском децом напредовати; єр деца школу слабо и неуредно посѣћую, и да є онде, гди деца слабо школу посѣћую, главни томе узрок неспоразумлєнїє свештеника са учителям.
3. Како се слабо стара местно поглаварство о набавляню школских опрема.
4. Како се неуредно учителяма плата издає, те мораю више пута оскудицу да трпе, и
5. Како и то напредованю у прописаним наукама смета, што се ученици у време школско на погребне дужности употреблюю.

Прота Стаић мисли, што се слабог и неуредног посећиваня школе тиче, да є осим свештеничког светованя, још световне власти помоћ нужна. Нис немогуће, да се какво не-

споразумљив међу свештеником и учитељем роди, али то неспоразумљив није прави узрок што деца слабо и неуредно школу посећују, него је узрок што више родитеља непознају важност школе, и кад им се о тој говори, тренутком можда верују, а скоро опет забораве шта им је говорено. — Такве би родитељ могла са успјехом световна власт — кад јој се јави, опомињати и по потреби натеривати, да своју децу уредно у школу шали. Мала казна, која би се на такве немарљиве родитеље у новцу одредила, припала би Школском Фонду, који је у сваком месту нуждан, а њи би поштравала на шљиве деце у школу, да неплате глобу за немарност.

У погледу набављања школских опрема, и уредног издавања учитељске плате, постоји висока наредба. Она обштина или поглаварство обштине, које ту високу наредбу непази, и неиспуњава макар што му је и учитељ, и старатељ и управитељ школски опомињају, не треба на учитеља, старатеља или школског управитеља попреко да гледи, ако се ови са жалбом на већу власт обрате. — То је дакле најпосле пут, да учитељ своју плату добије, и школа са прописаним опремама снабђе се.

Стефан Ковачевић парох Елемирски говори, како из искуства зна, да родитељи неће донде своју децу уредно у школу слати, докле их год световна власт на то не принуди. Докле је провизорна била, била је и школа пуна мужке и женске деце, јер је срезки началник сваког родитеља карао а по нужди и казнио, који своје дете није хтео у школу слати. Добро би било да се и сад тако почне, јер другачије нема помоћи, макар свештеник и учитељ колко говорио — слабо и неуредно посећаваће се школа.

Ђорђе Михайловић парох Срб. Итебейски и приседник консисторијални одобрава примедбу Гаврила Пешића, да напредовању деце у прописаним наукама и то смета, што се деца у школско време на погребне дужности употребљују; али мисли да споразумљив свештеника и учитеља може ту припомоћи.

Прота Стаић вели: погребни обичаји бивају околу 10 или 11 часова пре, или околу 4 — 7 лети, а зими околу 3 — 4 часа после подне, ту је лако споразумети се, да деца много од школског времена не губе, да учитељ своју награду неизгуби, и да се ожалошћена кућа по могућству утјши.

Лука Дожудић администратор парохије Срб. Неузинске при-

www.unil.rs

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

међу учителю Гаври Пешићу, како е казао, да учительи плату своју неуредно примаю, и због тога оскудицу трпе, и како е опет казао, да у школски час учитель с' децом на погреб неиде. Тим начином неби учитель у својој оскудици праведно заслужити могућу се помоћ добио, а плата му се неиздае. — Слаже се, да се у погледу времена за погреб са учителѣм споразумети треба, да учитель своју награду неизгуби, и да се ожалашћеној кући утѣха учини. За тим прелази на нужду женске школе, и у подужем говору доказуе, да женске школе свуда завести треба.

Ђорђе Михайловић парох Срб. Итебейски одговара г. Дождићу, како е њѣму познато, да г. прота Стаић приликом посѣте школске, и иначе обштинама подизанѣ женске школе препоручуе. Но он нив свагда у едноме месту, — него свештенство, учительи, старатељи школски и поглавари сваки у своје месту нека ту њѣгову препоруку к' срдцу прими, и около обштине настои, да се женска школа подигне. —

Лука Дождић администратор Србско-Неузински говори: да треба парохие умалити, и сесию умалѣне парохие на издржаванѣ женске школе у месту обратити.

Прота Стаић на то примећуе, да е србско народни сабор закључио, шта ће се са сесияма умалѣних парохия радити, — само се чека на одобренѣ тих закључака, по којима би се имале парохие умалити, а да сесие умалѣних парохия остану народно добро; те да се нужде и потребе србске цркве и школе у обште подмиривати могу.

Учитель Гавра Пешић говори о нужди школског врта, свуда гди школа постои. Тај врт имао би учитель обрађивати и децу школску учити, да воћке облагорођивати уче, а корист стварна, коју би тај врт доносио, да се обраћа на подизанѣ школскога фонда.

Стефан Ковачевић парох Елемирски, Михаил Недельковић учитель в. Бечкеречки и више њих примећую, да су на више места школски вртови подигнути, но за сад недоносе никакву корист за подизанѣ школског фонда, ер се на то више времена иште, а ти вртови непостое одавна.

Прота Стаић каже: да зна, да само едан врт у њѣговом пропресвитерату постои, кои би као школски врт звати се, и с' временом на подизанѣ школског фонда служити могао. Тај е врт у Елемпру, у половини простране порте, коју е свестна обштина Елемирска за врт школски уступила; али

е црква право притежавана задржала. Обделаванѣ тога врта примио е на себе г. парох Стеван Ковачевић. Истина да он пастовѣним из тога за свой труд корист вуче; ал пив далеко време, кад ће већа корист бити, и онда ће се та на школски фонд обраћати. За сад има обштина Елемирска ту не малу корист из тога врта, што предпохваљни парох школ. децу, и друге кои знати желе — облагорођењу воћака учи, ков му на чест служи.

Павле Јанковић администратор едне Србско-Итебейске парохие, своє написане предлоге чита :

1. Како треба учитель са новаиљима да поступа.
2. О школской молитви.

Кад е прочитао, предае на стол. Оба прочитана предмета примаю се као прилог уз записник.

Прота Стаић захвали му на труду.

Ђорђе Михайловић парох Србско-Итебейски, Гавра Пешчић, Михаил Недельковић, Аркадија Косанић учители в. Бечкеречки сећаю се, да су тима примедбама сагласна настављеня у школском листу на краће изложена читали.

Са више страна : „Ми тако и поступамо.“

Прота Стаић примѣти, да добро раде они кои тако поступаю; али и да труд г. Павла Јанковића заслужуе пажню, ако смо тако што и читали јошт и на другом месту.

Павле Јанковић администратор мисли, да би врло добро било, да се србска Матица умоли, да награду распише за кратку повестницу србског народа, која би се имала у србским основним и главним школама предавати као школски предмет.

Прима се и умољавя се II. Торонталски поджупан Благородни Г. Лаза Хаджић и г. Прота Стаић да код дотичне високе власти ради одобрения подѣйствую, и да г. прота Стаић ради одређеня награде за кратку повестницу срб. народа на срб. Матицу обрати се.

Прота Стаић јошт нешто примећуе, што се може као узрок непосећиваня школе по сели сматрати, а то е ово : Деца земљдѣлска с' почетком месеца Јуния изостаю од школе и своим родителѣма код куће или у пољу припомажу, а то е и нужно; ер осим тога што своим родителѣма помажу, уче се и польодѣлню.

По постовѣной наредби — починѣ се школски одмор по сели Јулия месеца, па трае до половине или до края Августа. А кад урачунамо месец Јуний, с почетком коег већ деца од школе због польске радић изостаю, онда у место прописани

6 неделя, износи тай одмор 3 месеца; — то е велика дангуба у школи. Томе би се злу можда доскочило, ако би се по селу, од 1. Юния до половине или до свршетка месеца Юлия, па онда 3 дана при берби винограда и 4 дана при берби кукуруза одмор школски одредио.

Прима се с' признаванѣм, да би тако одмор школски бољѣ удешен био, него што е сад.

С' тим се саветованѣ свршава, и сбор на 24. Август 1867. у в. Бечкереку у 8-ми час пре подне наређуе се :

Данил Стаић прота с. р. Павел I. Поповић бележник с. р.*)

Прилози за повестницу србских школа.

Извод протокола

Сент-Андрејске србске школе од лѣт. 1786 — 1791.

Православный Сръскій Народъ иже въ лѣтѣ 1690 съ Патрiархомъ своимъ Превосходнымъ Господиномъ Арсенiемъ Чернобичемъ изъ Турецкой у Венгерску землю великимъ числомъ преселился, ѿ главныа части во Свѣтыхъ Андреахъ окривательство себѣ избралъ. Съдмъ Церквей создалъ, и при свакой Церкви малу школу трiвiалну ** воздвиглъ, гдѣ долге юность по возможности окучабалася, доколѣ высокочайшимъ повелѣнiемъ Нормалне школе по вѣдуду у краљѣвству меуредилася.

*) Овай записникъ примили смо у почетку Децембра прошле године. Молимо, да нам у будуће сваки збор учительски што скорис, било записникъ, или обшпрни извештай ради обнародованя припошлѣ.

** У овакой, при соборной Цркви намешеной препростой, маюшней, и без икакви прописани педагогически правила војеной школицы : учио се от магiстера Авраама Пуше као дете — Павелъ от Радивоевичъ, Баронъ, Фелдцайтмайстер, Комендант Ломбардiско-Венецианскогъ Краљѣвства, Леополдовогъ ордена командеръ, Руссiнскогъ орд : с : Анне I кл : Сардинскогъ Маурициусъ с : Лазара вел : крста кавалѣр. Ц : кр : дѣйств. тайни Совѣтникъ и пешачке Регименте ч. 48. притяжатель : умро у Верони 1829. — Арсенiй от Радивоевичъ Епископ Новосадскiй. — Павел от Аввакумовичъ Епископ Арадскiй. — Стефан от Аввакумовичъ дѣйствител : тайн : совѣтникъ Епископ Темишварскiй. — Стефан от Радивоевичъ, у Монашеству нареченный Сиенсiй Архим : Гергетекiй и малаго Леополд ордена кавалѣр. — Петръ от Радивоевичъ обрiстлайтнать

1787. ЛѢТА ОБАЧЕ ПУТЕМЪ ВИСОКОГО СОВѢТА ВЕНГЕРСКАГО
 ВСЕБИСОЧ : УРЕЖДЕНІЕ ВЪДОМО ТВОРИЛОСЯ, ДА СЕ ШКОЛЕ НОРМАЛНЕ
 МИКСТЕ, СВЪЗ КОТОРЫХЪ СРѢДЧЪ, СРБСКА ЮНОСТЬ СЪ РИМОКА-
 ТОДИЧЕСКОМЪ ЗАЕДНО СКОПЧАТИ И УЧИТИСЯ ИМАТЬ, УВЕДУ И УСТА-
 НОВЕ. ПРИЛИКОМЪ КОЕЮ ПОВЕЛѢНО КИСТЬ, ДА СЕ И У СЕНТЪ АНДРЕИ
 ТАКОВАА ШКОЛА НОРМАЛНА ПОМЕШАНА УВЕДЕ. И АГІЕ ТОГОЖЕ ЛѢТА, СЛА-
 ВНА АДМИНІСТРАЦІА КОМОРСКА ПЕЦИАНСКАГО ПРЕДЪЛА ПОДЪ 8-ИМЪ ДНЕМЪ
 МЪЦА ІУНІА 1787. РАДИ ПОКАЗАНІА МѢСТА ФІЗИЧЕСКОГЪ, НА КОМЪ
 КЫ ТАКОВА ГЛАВНА НОРМАЛНА ПОМЕШАНА ШКОЛА СОЗЫДАТИ МОГЛАСЯ,
 СО ИХЪ ПРЕСВАЦІ : Г. СТЕФАНОМЪ ѿ СТРАТИМІРОВИЧЪ ЕПІСКОПОМЪ
 ТОГДА БЪДИМКИМЪ У КОРЕШПОНДЕНЦІЮ УШЛА.

ГДИНЪ ЕПІСКОПЪ НА ПИСАНІЕ РЕЧЕНІА АДМИНІСТРАЦІИ ПОДЪ

у полку фѣрштъ Вестерхази ч. 32. — Георгій от Радивоевичъ Граничар-
 ский капетанъ, кои е кодъ Томашеваца бѣоуисе съ Турци славно по-
 гинуо. — Павелъ от Цветковичъ Града Темшвара Сенаторъ. — У
 истой таковой Школици, при Цркви с. Арх. Мѣхила, учіо се, Ксено-
 фонтъ Влаховичъ доцніе Прота Кікіндскій. — Іларіонъ Влаховичъ Тем-
 швара Града Севитор и землѣдержачъ. — Софія Павловичъ, Авраама
 Мразовича Сомборскаго Града Сенатора и Діштрікт : школек : дірктора
 супруга. — Анна Павловичъ Трифона Пенча Вечейскаго сенатора су-
 пруга. — Стойна Николићъ, коя е мѣстной Србской Сентъ Андрейской
 школи тридесет мотина винограда оставила, от кога виноградскогъ при-
 хода и до данасъ и учителя и сви други школки трошкови наип-
 руюсе. У школицы при Благовѣщенской цркви учіо се : Димитрій отъ
 Радубицкии Ц. кр. коняничъ. Маіор, кога е 1809 у французкомъ рату
 топъ на двое раскинуо. — Георгій Ловчанскій мѣстный доцніе Біровъ
 и землѣдерж : от Шустре у Банату : и нѣгова кћи Єлена удата Маіоръ,
 коя е родила Пештанске вармеѣ (1866 л.) бывшегъ второгъ віцішца-
 на, садъ пакъ сенатора Пештанскогъ именовъ Тігуса. — При Пре-
 ображенской цркви намененой школицы учіо се : Даниль Плевичкій
 Архімандрітъ Монаст : Гргегега. Димитрій Плевичкій великобупацъ житар-
 ски у Панчеву. Петръ Апостоловичъ трговацъ и великій благодѣтель
 мѣстну школу посщиваюѣ юности. — А при Хоповской Цркви уре-
 женой школицы учіосе : Евтіміе Попанешковичъ мѣстни Біровъ, доцніе
 землѣдержачъ отъ Літманове и Притяжатслъ златне колаине, кою е отъ
 найвишегъ мѣста за то добіо, што е при установленію, садъ у Сом-
 бору существуюѣ србске препариадіе, велику ревность показоа и
 знаменитомъ ю новчаномъ жертвомъ подпомогао. — Димитрій Філодѣй
 благодѣтель школкии, оставивши на Србску школу одну хиляду фор-
 ринти, и Симеонъ Іосифовичъ Парохъ собор. Цркве и Сосѣд. Консіс-
 торіалный.

20-имъ дномъ мѣсяца Юніа 1787 лѣта отговорилъ : да общества Грексое и Римское триа таковаа мѣста показала суть.

Первое мѣсто у Хоповскомъ сокаку, гди тогда школа Римокатолическаа находилася, близу варошкогъ дома : и то мѣсто общество Римское за найспособнѣе судило.

Второе мѣсто, кодъ Греческе (Благовѣщенске) Цркве еже празно стаало. И сіе Г: Впископъ за способное и прилично быти сказалъ,

Трето мѣсто показано бысть между Римскомъ и катедралномъ Грекомъ Црквомъ, которое Г: Впископъ за найспособное и найприлично админістраціи препорѣчилъ.

После сего отговора Впископскагъ, админістрація послала депутацию у О: Андрею, сирѣчь, Г: Иоанна Маргалича Волгабировъ и Карла Руппа, провизора Спахійскогъ, котора депутациа въ присутвіи племенитого Магістрата и шествствахъ Здѣшнихъ, предѣлающимъ Г: Впископомъ Стефаномъ от Стратіміровичъ Оссію торжествовала, въ которой празное мѣсто кодъ Греческе Цркве за школу помешану изерано таковымъ начиномъ бысть, да и комшинска баркѣрница : и домъ Г: Пароха Кіріла Стоановича прекупатса : и на цѣломъ мѣсту тиа школы да созидаются. Въ той Оссіи за 528, и словомъ пегъ стотина и двадесет и осамъ, дѣтей Римскихъ и Грекскихъ три магістери и единъ служитель шпредѣлени суть : всакому же магістеру годишна плата са 200 ф, служителю пак са 50 ф, у суми 650 ф одреѣна бысть. Въ тому за школу дебет клафт: дрва, каждому магістеру шесть клафт: а служителю три клафт: у сумми 30 клафт: резоливати были.

1788. Въ слѣдъ сего заключенія Инспектор школскій Г: Игнацъ Венгеръ изъ Пожѣна дне 5. Іул: молил Г: Впископа, боже бы два лица закона Греческагъ уже вкзамінірата и Немецкій азыкъ знающа за учителя Грекске проектировалъ, и притомъ наблюдалъ, да се Школа зыда.

Г: Впископъ дне 18-го Август: т: л: представилъ за учителя таково Міхаила Милосавѣвича, и Георгія Максимовича, ако

уже Екзаменірата и Немецкій љзукъ знајуца лица, коа и кон-
фімірата сурь.

(Продужиће се.)

Исторички преглед црквених књига.

Књиге наше црквене заслужују пажњу свакога члана нѣ-
ног, ербо е у њима спевано цело божанствено домостроитель-
ство спасения нашег; особито пак заслужују оне пажњу све-
штеника и учителя, кои се с њима служе, и науку из њих
за народ и децу црпе.

Да су наше славенске црквене књиге са грчкога езика
преведене, то е общте познато; ал е маѣ познато, кад и од
кога су све по именеце преведене и у садашњи вид доведе-
не? Толико е извѣстно, да су славенски Апостоли св. Кирил
и Методие, жививши у 9. в. први на ту спасоносну мисао до-
шли, да за покрштене славене црквене књиге преведу, сбог
чега су и особиту азбуку (кирилицу) изумели. Но они су тек
најнужније књиге за цркву превели, као: читанѣ из Апо-
стола и Еванђелия, Октоих, Псалтир и Служебник.
Започето дело њиово продужили су ученици и сатрудници
њиови: св. Климент (доцније Епископ Велички у Бугарској)
Наум, Ангелар, Сава, Горазд и др. и ово е продуженѣ
(почем су и у самой грчкој цркви нове службе и песме са-
чиняване) трајало све до края 15. в. Тако руски лѣтописи
говоре, да е Киприян, митрополит Киевски и целе Русие
(† 1406), кои е био родом Србин, и особито у црквеним аукама
изображен, множину славенских црквених књига из Србие у
Русию пренео, о преводу, поправляю и допуњаваню истих
старао се, а неке е и сам преводио, чим е лепе заслуге у ис-
торіи руске цркве стекао.

Оволико што се тиче слав. превода црквених књига; а
сад ћемо прећи на саме књиге, које ћемо понаособ прегледати.

1. ТИПИК.

Типик или Устав садржи у себи преко целе године
правило расположено по месецима и данима, како се слаже
поянѣ Минея са поянѣм Октоиха и Триода, и кад се употре-
блюе Триод уместо Октоиха. К томе се додае у њѣму пра-
вило о рани християна уобште, и монаха понаособ у неке

нарочите дане, као и различита правила тичућа се црквена поредка и владани монаха за трапезом и уобште у манастиру. — По речма Симеона Солунског устав цркве наше првобитно је састављен од Саве освећеног, начелника лавре његовог имена у Палестини, који је живио у 5. веку а он га је по преданију наследио од преподобног Ефтимја и Теоктиста из 4. веку. Но не треба мислити, да је св. Сава у свом уставу изложио тек оно, што је од својих предака примио, као с друге стране и све оно, што се у данашњи време налази; вр богослужение у оно време није имало ону подпуност и одређеност, с каквом је оно изложено у нашем уставу. Већи део црквених песама назначених у њему ушао је у састав богослужения тек у 8 и 9, а неке чак у 14 веку. Поуздано се дакле може рећи, да је устав од Саве освећеног позајмљен тек у главним честима и поредку богослужения, који је свагда еднак био, а што се тиче подробности, које се и сад остављају кади-кад на собствено увиђење настоятеља, оне су унесене од различитих лица у доцнија времена. — Први допунитељ устава био је Софроније, патријарх јерусалимски 7. века, за њим Јоан Дамаскин 8. в. и Марко, епископ идрунтски, 9. в. кој су правила у типаци позната под именом Маркових глава.

Као што је напред речено, устав је расположен по месецослову, а на крају му се додаје пасхалија.

Месецослов је таблица, која показује преко једне године по реду месеца и дана спомене светих, и празнике господњи и богородичне. Он се налази печатан или за себе, или у различитим црквеним књигама у различном виду. Почетак месецослова односи се најстаријим временима хришћанства. Јошт у 3. веку био је у хришћанској обичај бележити дане рођења мученика (тако су звали дане смрти њихове), да би их сваке године споминјати и славити могли. Но и месецослови у почетку нису могли свуда бити еднаки, вр особито за време гонения уредбе једне цркве нису могле све познате бити и другима.

У 8. веку св. Јоан Дамаскин скупио је све до њега постојавше месецослове, и саставио из њих један обшти, који се и после њега непрестано допуњавати морао због нових угодника од цркве у број светих уписаних. Од 12 в. почели су и Руси своје свете у месецослов уписивати, а од 14 чинили су то исто и Срби са својим народним угодницима и светитељима.

Пасхалија је такође таблица, израчунљива на много година,

по којој се дозвоае дан пасхе, и од нѣ зависећих празника и постова. Пасхалија е првобитно сачинѣна од Александринаца у 4 в. после тога како е први всел. сабор одредио, да се пасха празновати има у недельни дан, кои слѣдуе за првим пуномесечивм после пролетнѣг равноноћиа. Но ова пасхалија ние имала оне подпуности, какву е добила у 6. в. од Марка Аврелија Касидора, монаха калабриског, кои јој е дао овај вид, у ком се и данас у цркви нашој представља.

2. СЛУЖЕБНИК.

Служебник е књига одређена за свештеника и ђакона. У нѣму се садржи све, што свештеник и ђакон чинити има на вечерню, јутреню и литургији. К нѣму се обично додае ме-сецослов; молитве пре и после св. причешћа; правила ради свештеника, како се има владати пре службе и у различним случајима за време службе догодити се могућим и т. д.

Служебник е најстарија књига у нашој цркви; ектение, које се читаю о богослуженију, биле су познате јошт у цркви апостолској, као што се види ти може у литургији Јакова брата господня. Молитве, које свештеник чита на вечерню и јутреню, већом страном су производ св. Василија великог. Овај светитељ е стару литургију, која е била врло обширна, при-редио и у садашњи вид довео; а св. Јоан Златоуст пре-кратио е у нечем молитве, које се читаю о свршивању св. тай-не, сбог чега се и зове една Литургија Василијева а дру-га Златоустова. Пређеосвећена ние ништа друго већ вечерњ са додатком неколико ектения и молитава позајмлѣ-них из обичне литургије. Претваранѣ вечерњ у литургију при-пада Григорију Двоеслову или Великому, првоме овога имена папи римском, коме се приписати имаю и шест моли-тава, што се у овој служби налазе, а разликују се од моли-тава св. Василија и Златоуста. —

Овде неће бити излишно споменути, да се литургија св. Василија служи у неделѣ частнога поста осим цветне, на ве-лики четвртак и суботу, у вече рођеня Христова и Богоявленя (или кадкад на саме ове празнике) и на ново лето као на празник св. Василија. Свега дакле 10 пута преко године. Пређеосвећена служи се средом и петком или у друге дане (осим суботе и неделѣ) частнога поста; у све пак остале да-не служи се литургија Златоустова.

Служебник или Чиновник Архиерейски садржи

у себи саму литургију; он се разликује од обичног служебника и по теме, што се у њему налазе обреди својствени едним Архидејанама, а на крају су додана правила посвећена и хиротоније свештених лица на различне црквене степене и освешћена антиминса.

(Продужиће се).

Збор свештенства Протопресвитерата Сомборског.

„Слогом расту ствари мале а неслога све поквари.“ То су речи, које би ваљало ми Срби свагда да на уму имамо. Особито Свештенство наше треба да сложено и у споразумљеном ради на пољу просвећена и како моралног тако и материјалног сачувања и унапређења народног. Време је томе крајњи већ наступило, ер признати морамо, да нам је народ од дана на дан гори; у свему што је ваљало назадни, и да како физично тако и материјално слабимо и пропадамо, па с тога нам је помоћ сада најнужнија, а ко би ту помоћ болје могао народу пружити, него свештно и удружено свештенство, које је позвано да народ честитим и срећним учини.

Високопречисти Господин Герман Ангелић Архимандрит и Патриаршески Мандатарие у Бачкој епархији добро је понио, да је време наступило, да се свештенство наше из дремежа и нерадније прене, и да луч хришћанске просвете високо подигне пред народом нашим, упућујући га к поштену, богобоязливости, радиности и свим другим врлинама, које човека и хришћанина красе и ваљаним чине. На позив истога Господина сакупило се и свештенство Сомборског протопресвитерата и држало је 11. Јануара о. г. у Сомбору под председавањем Преч. Г. Ђорђа Бранковића протопресвитера први свој збор и договор. — Било је на збору овом до 30 особа све духовног реда, а дјеланје је ишло овако :

Преч. Г. Протопресвитер поздравио је збор беседом, у којој је разложио задатак овога збора. Потом су чланови збора саветовали се о том : како би се благочастивост и благонравност народа нашег од пропасти сачувала, и како би се материјално стање народа нашег поправити и у ред довести могло ? Разговор и договор вођен је у најболјем реду, на чему се има захвалити

како вештой управи председниковој, тако и свести, одушевле-
 ню за общте благо и братској слози свию чланова.

У четвртак светле седмице држаће се опет овде оваки свештенички збор, — а у то време ће и први учительски збор округа Сомборског своје седнице у Сомбору држати. — На свештеничком збору том поднеће се израђени предлог за стално уређењ свештеничких окружних зборова, кои ће се овде прегледати и критиковати, а по усвоєнју поднеће се епархиалној скупштини на потврђењ.

Овом приликом свештенство е наше признало, да е една од најглавних дужности духовних пастира слово Божиє народу сваке неделѣ и празника проповедати, и сложило се да оснує овде окружну свештеничку Библиотеку, за кою би се имала набављати најбоља дѣла проповедника особито православнох, и сви журналы духовни, кои се у Русији издаю, и кои су досада редко ком свештенику нашем у руци били. Уз то е препоручено, да се заведу общтинске библиотеке е књигама за народ и да свака общтина држи „Селяка“ кои учи како валя у данашнѣ време економию водити и нѣоме користити се.

Неки свештеници предлагали су, да се катихизация из руку учительски изузме и свештенству преда, али већина е признала, да наши млађи учители врло ревностно и у духу православне цркве децу у вери обучаваю, и да е нужно да се учителяма предаванѣ науке вере и на далѣ повери, особито због тога, што се тако нѣма дав прилика и са осталим наукама у народној школи вѣру и морал у свезу доводити и тим ово у срдцу и у уму дѣчиєм најболѣ утврдити, а Свештенство нека само води надзор над катихизираним, и нека свакога поста о тайни каеня и св. Причешћа децу учи. Другие стои ствар са обучаваним у вѣри одраслие младежи у неделној и у вечерној школи. Што се овога тиче, у томе су сви чланови били тога мнѣнја, да ову младеж свештеници треба да у науци вере и благонравности утврђую.

На питањ, како би се доскочило религиозном индифертизму, по коме люди наши према цркви све хладнији постаю и у цркву недолазе, био е учинѣн предлог, да свештеници заведу преко зиме школу пояня, у којој би се одраслие младићи и люди црквеном пояню обучавали, и да се потом уведу у общчай ношенѣ катавасие у цркву, из кое би мушко и женско, сав народ, лепо пояю, и одним устима и одним срдцем Бога

славио. Ово миѣние ние нашло одобрѣня код свию чланова; ер некима се чиняше, да би се тим од досадашнѣг обичая удалили.

Из истога узрока и предлог: „да би свету исповед уредниѣ и с већом точношћу обдржавати валяло, и да би нужно било увести у обичай, да се к светоме причешћу само они пуштаю, кои су кадри сведочбу показати, да су се исповедили,“ — ние код многих одобрѣня нашао.

Оволико сам укратко нашао за нужно путем Школскога Листа из првог свештеничког збора у Сомбору држаног саобштити, а хвала Богу сад имамо црквени Лист „Беседу“ кои ће ямачно обшћрно известие са овога збора донети. —

Радујмо се што нам се прилика подаде одпочети заеднички рад на пољу просвете нашег многострадалног народа, и будимо захвални врстном Госп. Патриаршеском Мандатарнию, кои нам даде прилику, да се састаяти и о благу обштем цркве и народа договоре водити и предлоге доносити можемо. —

Свештеник.

Д о п и с и.

Киѣво у Русији 18. Дек 1867. С радошћу являм Вам, да в Господин Милан Костић Србин из Аустрије, кои в висши курс Духовне Академије летос овде с наибольшим успехом свршио, данас у конференцији Академије Духовне утврђен у степену Магистра Богословие. Ово в после безсмртног Рајфа први Србин из Аустриског Царства, кои в Духовне Науке овде свршио и магистром Богословие постао. Нека га Бог поживи на многа лѣта, да може своим знањем светой православној цркви и роду Србском достойно и ревностно послужити.

Србин.

Сакула у Банату. Ко в год издаженѣ „Школског листа“ и нѣгов садржай пажљивим оком пратио, сваког в изява немилу дирнуту морала, којом публици яviste: да од 1868 год. Школског листа додаток „Приятеля србске Мladeжи“ због слабог саучешћа предбройника обуставляете. Доказ праве народне свести онда сваки народ дае, кад изворе народног развитка сваким даном проналази и умножава; а ненапушта их, да усану, да их нестане. Код нас Срба баш на против бива.

Равнодушно гледамо, како нам просветни извори усишу; како наших научних, за наш морални напредак нужних листова од дана на дан због наше небриге нестане, а незнамо, да према нашем потомству велику одговорност на се узимамо, ер га нестаяњем такових листова

моралне ране лишавамо, која човека верна Богу и свој народу одхрањује. А мало Србче верним бранителџм своје православне цркве и својг народа васпитати „Школски в лист“ за цѣл свој народу поставио.

Достојно оцѣњујући племенити рад „Школскога Листа“ предбрајам се за 1868 г. на три примерка едан мени а друга два изволите оскудним учительница, које ви као врсне оцѣњујете, поклонити; 5 ф. а. в. прилажем на фонд „Школскога листа“ увидно сву браћу Србе позивајући; да сваки по могућству свој прилог учини, да барем обстанак „Школског Листа“ обезбедимо, кад милог „Пријатеља Србске Младџи“ у нашој средини видити неможемо.

Молим вас Господине уреднице: ставите ово неколико редака у ваш поштовани лист.

У Сакули 28. Декемврија 1867.

Петар Купусаревић парох.

У Севкерину 31. Декемврија 1867 г. К дѣлу побуђује човека само признателност, онда се и он нуђеним осећа, да предузеће своје по жељи призналаца доврши. Кад дакле признавањ на труду за награду служи, и силе к новим предузећима подмлађује, то нас дужност позива, да оном јавну достојну хвалу оддамо, ког е сретно предузеће нашем благовану наменѣно.

Да е 4. (16.) Септемб. т. год. учительски збор под председничством Г. Директора Димитрија Чобића у Панчеву држао, то е средством нашег поштованог листа јавности предано, ал ко е покретач тих мисли, управ рећи творац тог скупа био, ние том приликом на видело изнешено. Да неби дакле и онако од вишег потврђена зависеће жељно предузеће наше, са непризнателности наше подобно скоро свима закључцима нашимавином исчекивану се предало, то као учительски помоћник и најмлађи у истом збору бивши члан позванам се осећам: да овим г. Арсенију Данкуцу учителю сакулском јавну и достојну хвалу оддам, ер е цѣговим настоявањм збор сазвао, и он е много к томе допринео, што су се онака красниј закључења донела.

І. Јовановић учительски помоћник.

Школске вести.

СВЕТСАВСКА СВЕТКОВИНА У СОМБОРУ. Бити ће скоро десет година од како се празник Србског Просветителя Светога Саве у Сомбору поче с великом свечаношћу прослављати. Ове године пре св. Литургије на дан тај држано е освећенѣ водиче и поянѣ Светосавске песме у великом зданију школском, где е младџ из основних и реалних разреда сакупљена била. Свечану службу Божию у св. Ђурђевској саборној цркви служио е Пречастни Господин Ђорђе Бранковић прота и управитель србеког учительскоприправничког Завода са обадва катихете и с љаконом. У цркви простога народа беше доста прилично, ал отменог света врло мало. Стид ме е казати,

али истину рећи морам, да сам осим професора и учителя од светске интелигенције наше само једног јединог човека у цркви опазио, и тај ми одавде родом. После службе ишло се с Литиом у зданије Учительскоприправничког завода, где је после водоосвећења, млади писатељ наш Госп. Ника Груић овдашњи учитељ I. осн. разреда и учитељ хармоничког појња и гимнастике у приправничком заводу, полуджу беседу држао, кажујући сакупљеном народу шта је био у Србству велики Неманиа и свети Сава, и упућујући слушаоце да науку и знање у духу православља обрле и стопама светих србских просветитеља слѣдују. Говор овај праћен је био од слушаца са громким ускликом: „Живео.“ —

ПАТНЬ СРБСКИХ УЧИТЕЛЈА. Са више страна стижу нам тужбе, да Господа учитељи своју малену плату веома неуредно примају и да им обштински поглавари на неким мести и досаде чине. Има случајева, да учитељи по пет и више месеци плату, рану и огрев, што им пристои непримају; има случајева, где сеоски обштинари приликом исплаћивања од учитеља по два форинта укидају, па се тим новцем чисте; напоследку у селу Илочцу у Бараньи неразумна простота веће да школу оправља, а о Никољу дну су неки на учитељев стан разбойнички панали, пећ разлупали и прозоре поразбијали. Крајњѣ је време да се ова иступлења строго казне, и да народ наш болѣ почне поштовати школу и учитељѣ. Да би се предупредила подобра изступлења, мораћемо од сад најгора од ових читајућем свету нашем саобштавати.

НАИМЕНОВАНЉ. За привременог учитеља на женској школи у Товаришеву наименован је савршени приправник г. Јован Канурић родом из Сомбора. Свршио је трећи реални разред и препарандију. Проглашен да је способан за учитеља на основној школи.

ПРИЛОГ НА ФОНД ШКОЛ. ЛИСТА. Преч. Г. Петар Купусаревић парох у Сакули приложио је на фонд Школског Листа 5 фр. а. вред. (види допис).

ПОКЛОНИ ШКОЛАМА И УЧИТЕЉИМА. Преосвештени Господин Стефан Кнежевић Епископ Далматински имао је милост поклонити за ову годину Школски Лист, за школу у Стрмици и у Ервенику.

Из закладе Преч. Господина Стефана Михаловића архимандрита за годину 1868. примају Школски Лист: Србска школа у Петривьи у Хрватској; г. Петар Берић учитељ у Браньину у Бараньи, и србска школа у Дольној Любкови у Банату.

Преч. Г. Герасим Петрановић архимандрит покланя Лист Школски једном свештенику у Далмацији и једном учитељу у Крупи Босанској.

Преч. Госп. Теофан Живковић архимандрит Бездински покланя Лист Школски девољчкој школи у Ср. Карловци и срб. школи у Чобанцу.

Осим тога покланяју за ову годину Школ. Лист слѣдујућа Господа: Г. Константин Давидовић свештеник Х. М. Вашархельски у Угарској, школи Цетиньској у Црној Гори.

Г. Михаил Крестић трговац у Тителю, школи Пећској у Ст. Србији. Високоблагородни Гд. Марко Крестић Аудитор, Србској народној школи у селу Чепину код Осѣка.

Г. Јован Стојковић управитељ добара у Делинешћу, учитељу Мађарболском у Бараньи.

Г. Урош Лујановић бележ. Марадички срб. школи у Костайници.

Преч. Госп. Петар Купусаревић парох Сакулски предплатио е за две школе, за коју предплату шилѣ се Школски Лист на дар србској школи у селу Суботици код Вршца и у Рац-Алмашу у Угарској.

Г. Стефан Савић бележник у Вранјоцу покланя едан примерак Листа овог едном ваљном учитељу, и тај се примерак шалѣ србском учитељу у Лежмиру.

Г. Ђорђе Гойковић учитељ и скупитељ предплатника у Суботици покланя едан примерак Листа овог школя Липовачкој у Бараньи, а Г. Јован Настић учитељ и скупитељ предбројника у Србобрану, покланя то исто србској школи у Саки у жупаниј Толнској.

Госп. Лука Јовановић, званичник код телеграфа у Сомбору плаћа Школски Лист за учитеља Беодранског г. Милоша Настасића.

Свим овим добротворима на дару њиховом Уредништво у име обдарених школа и учитеља јавно благодари.

Новости у нашој журналистици.

* Од Нове Године започео е изилазити у Новом Саду под насловом : „Беседа“ Лист за црквене школске и народне потребе. Задатак е листу овом : крештити веру православноу, ширити науку и шта треба знати о нашој цркви и школи, и показивати пут, коим може народ србски унапредити благостањ свој е срећу, те и бољ од-лчати свешћу и народношћу својом. Лист овај изилази трипут на месец, а из нѣга прилаже се „Духовни Зборник“ кои доноси Беседе црквених отаца и наших припознатих проповедника. Цена е Листу 6 фр. на годину. За издаванѣ и уредништво одговара Госп. Андрија Монашевић свештеник. Први број „Беседе“ изишао е 1. Јануара и садржи у себи ове предмете : Нашим Читателѣм. О праву женидбе и удатбе (из свеобштег грађ. законика с' обзиром на дисциплину наше цркве). Из цркве — у Школу од Н. Г. — Човек у друштвеном и државном животу I. од Ј. Г. живот Јоана Раића архимандрита Ковилског. Дописи. Гласник. — Духовни зборник у бр. 1. доноси Окружну Посланицу Нѣгове Светости Патријарха Србског Самуила о празнику Рождества Христова 1867, — и осим тога Беседу на Нову Годину. —

* Пастир Лист за науку и књижевност духовног садржая почео е изилазити на св. Јована о. г. у Београду. Уређуе га свештеник и професор. г. Никола Поповић Из пристушног чланка види се да читалачки свет наш веома слабу подпору овом важном предузећу засада указуе; с тога се уредник обраћа оа свештенике и учителѣ наше са овим речма : „Браћо свештеници и учитељи! К вама смо се највише обраћали и пре, (види позив у Школ. Листу 1867. бр. 19. стр. 326) а к вама се обраћамо и сада. Ми одпочинѣмо овај посао и ако немамо још ни толико уписника, да нам се сви трошкови око штампања подмире. Одите дакле да се учимо, да се дотеруемо, како се

неби огрешили о свету и узвишену дужност, коју смо на се узели, да се учимо и учимо друге. А кад свету докажемо, да е предмет, коме ми служимо, прво и највеће благо његово, онда ћемо као служитељи првог добра народићг узвисити и сами себе и праведно изчекивати лецшу награду и бољи одзив од оних којима служимо.“ У првом броју Пастира налазе се ови чланци: Увод под насловом † Во има Отца и Сына и свѣтаго Духа. Размишляѣ о триличном Богу. (Догматична поука). Нова година. Јован Креститель Предтеча Христов. Мисли о свештенству. Некролози. Цена е годишња Пастиру 6 фр. а. вр.

Радујући се што се како у Пастиру, тако и у Беседи и Духовном Зборнику, започела духовна наша журналистика препоручуемо читатељима нашим да ову, народу нашем, кои зреле духовне ране највише потребуе, омилити постараю се.

* Осим тога изилази у Загребу од Нове Године „Славянск и Юг“ забавно поучна књига у XII свезака; I. свезка са сликама. Издае и уређуе Ђуро Кларић у Горњѣм Карловцу. Књига е ова удешена за Хрвате, Србе и Словенце, с тога су и чланци у њој едни с кирилицом а други с латиницом и међу овима неки на словенском наречию. Садржай прве свезке е овај: Slavjanski jug (песма) Kmet (роман). Михаил Милош Обреновић III. Княз србски са сликом. Србия од Косовске битке па до данас од Милорада Вукића. Josip Juraj Strossmajer (са сликом славног овог мецената југославенског) Belolaska (Плавокоса, изворна новелица у словенском наречию). Dr. Janez Bleiweis животопис са сликом. Trojednica (Мелодрама од Ђ. Кларића). Долазак Хрвата у данашњу нашу домовину, (са сликом). Супруга несретника (почетак). Сlike из југославянског народа. I. Хрватске ношић са сликом. — Умѣтне и Народне песме. — Разглед по југославији, путо и землописне цртице са три слике од којих прва представља Горњѣм Карловац, друга Дубовац град, а трећа први Хрватски млина чиграма на Корани.

Цена е 50 новчића од свезке. Дакле на целу годину 6 фр. —

Ово домородно подuzeће топло препоручуемо и нашем читаоћем свету, да га подпомогне, у место што е досад на туђа оворствна дела драге новце разсипао.

Због тога што смо изчекивали на уписнике, Лист се овај тек 24. Јануара разасласти могао. — Дужнике наше од 1866 и 1867. године, кои досада платили нису, опоминѣмо, да нам се већ еданпут оддуже.

Лист овај излази двапут месечно.

Цена е на целу год. три форинта, а на по год. 1 фр. 50 нв.

Издае и уређуе Никола Ђ. Вукићевић.

Тискано код Андрије Вагнера.